

Remiss av Djurens välfärd och pälsdjursnäringen (SOU 2003:86)

Remiss från Jordbruksdepartementet

Remisstid 2 februari 2004

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen bifalles betänkandets förslag.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Viviann Gunnarsson anför följande.

Bakgrund

Regeringen beslutade 2002-05-02 att tillsätta en särskild utredare för att utreda två alternativa handlingsvägar när det gäller pälsdjursnäringen i Sverige. Utredaren skulle dels redogöra för konsekvenserna av att förändra pälsdjurshållningen så att djurskyddslagen till fullo är uppfylld, dels belysa konsekvenserna av en avveckling av andra än rent djurskyddsmässiga skäl.

Betänkandet har föregåtts av ett antal rapporter; Sveriges Veterinärmedicinska sällskap (1990), Sveriges Veterinärmedicinska sällskap (1996), EU-rapport (2001) och Jordbruksverkets rapport (2002).

Remisser

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, konsumentnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och näringslivsnämnden.

Stadsledningskontoret har avstått från att besvara remissen.

Övriga remissinstanser ställer sig i princip bakom utredningens förslag.

Konsumentnämnden understryker utredningens slutsatser om att pälsnäringen snabbt måste komma tillrätta med missförhållanden inom minkuppfödningen och ser positivt på det arbete som görs för att informera konsumenterna om hur olika skinnprodukter producerats.

Näringslivsnämnden anser det viktigt med tillräckligt beslutsunderlag som stöder nedläggning. Man anser att näringen är betydande för vissa regioner.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att utredningens betänkande ger en bra beskrivning av problematiken kring uppfödning av pälsdjur. Behovet av forskning kring minkars beteende poängteras. Man förordar också att de sju av Jordbruksverket föreslagna förbättringsåtgärderna snarast föreskrivs.

Mina synpunkter

Minknäringen röner ett stort intresse i samhällsdebatten och i media. Det handlar om ungefär 170 farmar varav ingen är belägen i Stockholms kommun. Minknäringen sysselsätter få personer.

I utredningen framkommer att minkuppfödarna har haft många år på sig att förbättra förhållandena för de djur som uppföds för pälsstillverkning. Det framkommer också att djuren inte har möjlighet att bete sig naturligt enligt de ramar djurskyddslagstiftningen satt upp. Utredningen konstaterar följande: "Redan 1990 fann Sveriges Veterinärmedicinska sällskap att minkar i alltför stor utsträckning utförde stereotyper*.

Trots detta har burmiljön varit i stort oförändrad under lång tid. Det innebär att minknäringen självt inte arbetat för en utveckling för att minska stereotypierna."

Denna historiebereskrivning gör det mycket svårt att nu tro på ytterligare tidsfrister för näringsutövarna för att leva upp till djurskyddslagens krav. Därför blir min slutsats att denna uppfödning av vilda djur snarast ska avvecklas då den är lagstridig.

Jordbruksverket har inte agerat tillräckligt för att säkra efterlevnaden av djurskyddslagen för dessa djur. Det är därför mycket viktigt med den nyinrättade djurskyddsmyndigheten och dess agerande för att lagens intentioner i fortsättningen ska kunna uppnås.

När det gäller utredningens synpunkter om det etiska perspektivet, d v s om djur bör födas upp enbart för pälsens skull menar utredaren att etiska skäl avseende djurhållningens syfte skulle innebära en nyhet i svensk rätt. Det finns bland Sveriges konsumenter en mycket stor aversion mot djurpälprodukter. Det visar sig inte minst genom att flera butikskedjor vägrar befatta sig med varor som innehåller djurpäl och genom att de djurpälsar som produceras i svenska farmar i stort sett helt och hållet går på export.

I Storbritannien har man kommit till slutsatsen att det är förbjudet att hålla djur med huvudsyfte att avliva dem för skinnets skull. Även i Sverige bör vi föra en debatt kring vilka syften som ska ligga till grund för användande av djur.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen uttalas att uppfödning av mink för pälsframställning snarast ska avvecklas.
2. Därutöver överlämnas denna promemoria.
3. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 14 januari 2004

VIVIANN GUNNARSSON

Borgarrådsberedningen föreslår på förslag av borgarrådet *Annika Billström m.fl.* (s) kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen bifalles betänkandets förslag.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Reservation anfördes av borgarrådet *Viviann Gunnarsson* (mp) med hänvisning till föredragande borgarrådets förslag till beslut.

* stereotyper = enformiga, alltid lika rörelser)

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. i huvudsak tillstyrka förslaget i betänkandet
2. därutöver anför följande.

Sverige har en lång historia av en sund djurhållning där djurens välbefinnande alltid har värnats. Det svenska jordbruket har varit föregångare på många områden när det gäller en sund och hänsynsfull djurhållning, något som också framhålls i marknadsföring och reklam. De svenska konsumenterna efterfrågar i allt större utsträckning produkter som framställs på etiskt försvarbart sätt.

I de allra flesta fall är detta en utveckling som även pälsnäringen varit en del utav. Som en del av landsbygdens näringsverksamhet har pälsnäringen vidtagit åtgärder och anpassat sig för att möta konsumenter och samhällets krav på en sund djurhållning.

Vi anser att det är av största vikt att djurhållning sker på ett moraliskt försvarbart sätt. Samtidigt måste utvecklingen av förhållandena inom pälsnäringen vara av sådan art att näringen inte upphör att fungera praktiskt.

För oss är det viktigt att framhålla att landsbygdens olika möjligheter till näringsverksamhet måste skyddas och pälsnäringen är en del av landsbygdens olika näringar. Vi betraktar jordbruk och djurhållning som viktiga basnäringar.

Slutligen vill vi betona att vi anser att det är av största vikt att djuren behandlas väl men vi tycker också att det är lika naturligt att hålla pälsdjur som andra djur.

ÄRENDET

Betänkandet har föregåtts av ett antal rapporter; Sveriges Veterinärmedicinska sällskap (1990), Sveriges Veterinärmedicinska sällskap (1996), EU-rapport (2001) och Jordbruksverkets rapport (2002).

Regeringen beslutade 2002-05-02 att tillkalla en särskild utredare för att utreda två olika handlingsvägar när det gäller pälsdjursnäringen i Sverige. Utredaren skulle dels redogöra för konsekvenserna av att, med utgångspunkt i Jordbruksverkets rapport, förändra pälsdjurshållningen så att djurskyddslagen till fullo är uppfylld, dels belysa konsekvenserna av en avveckling av andra än rent djurskyddsmässiga skäl.

Det finns ingen pälsdjurshållning inom Stockholms stad och följaktligen bedrivs ingen tillsyn på nämnda anläggningar. Pälsdjursnäringens vara eller icke vara har dock rönt stor uppmärksamhet under de sista åren och utredningen bedöms därför vara av ett allmänt intresse.

En sammanfattning av utredningens betänkande *bifogas*.

Till betänkandet har fogats ett särskilt yttrande.

REMISSER

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, konsumentnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och näringslivsnämnden.

Stadsledningskontoret har avstått från att besvara remissen.

Övriga remissinstanser ställer sig i princip bakom utredningens förslag.

Konsumentnämnden beslutade den 11 december 2003 att som svar på kommunstyrelsens remiss överlämna konsumentförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation mot beslutet anfördes av *Anders Broberg* (kd), *Sofia Arkelsten m.fl.* (m) och *Caroline Silverudd Lundbom m.fl.* (fp) med hänvisning till gemensamt framlagt förslag till beslut med följande lydelse.

1. att konsumentnämnden väljer att på remissen svara att detta itne är en kommunal angelägenhet
2. att därutöver anföras

Ingen stödjer djurplågeri men det är inte upp till konsumentnämnden att uttala sig om en hel näring, djurskydd är en lagstiftningsfråga.

Däremot finner vi det anmärkningsvärt att förvaltningen vill att nämnden uttalar sig till förmån för odefinierade frivilligorganisationer. De frivilligorganisationer som agerar i djur- och pälsnäringens frågor använder sig ofta av metoder som kränker äganderätt, skadar personers näringsfrihet och är lagvidriga.

Reservation mot beslutet anfördes av *Christopher Ödmann* (mp) och *Annacarin Wallin* (v) med hänvisning till det gemensamma tilläggsyrkandet med följande lydelse.

Konsumentnämnden beslutar att

1. bifalla förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. därutöver som svar på remissen uttala att pälsnäringen snarast ska avvecklas
3. uttala att det är nödvändigt att starta en etisk debatt kring vilka kriterier som bör ligga till grund för djurhållning

4. därutöver anför följande

Det finns tre intressenter när det gäller minkfarmarnas vara eller inte vara; minkarna, näringsidkarna och köparna. Därutöver finns ett samhällsintresse, vilket visas inte minst genom den stora uppmärksamhet som pälsnäringen fått i media de senaste åren.

När det gäller minkarna, d v s de vilda djur som hålls i fångenskap för pälsens skull, framkommer att djuren på farmarna inte har möjlighet att bete sig naturligt enligt de ramar djurskyddslagsstiftningen satt upp. När djurskyddslagen trädde i kraft för 15 år sedan formulerades det i portalparagraferna §2 och §4 att djur ska hållas väl och på ett sådant sätt att de bereds möjlighet att bete sig naturligt. Så är inte fallet i pälsdjursnäringen.

Om näringsidkarna, står följande att läsa i utredningen: "Redan 1990 fann Sveriges Veterinärmedicinska sällskap att minkar i alltför stor utsträckning utförde stereotyper *. Trots detta har burmiljön varit i stort oförändrad under lång tid. Det innebär att minknäringen själv inte arbetat för en utveckling för att minska stereotyperna." Detta är tyvärr en historieberövning som måste vändas mot näringsutövarna när man ser till deras vilja att framgent leva upp till djurskyddslagen.

Köparna, d v s vilka kunder som skulle lida av ett förbud, omnämns inte alls i utredningen, vilket är mycket märkligt. Det finns bland Sveriges konsumenter en mycket stor aversion mot djurpälprodukter. Det visar sig inte minst genom att flera butikskedjor vägrar befatta sig med varor som innehåller djurpäl och genom att de djurpälsar som produceras i svenska farmar i stort sett helt och hållet går på export. Branschen är sammantaget av tämligen ringa samhällsekonomisk betydelse. I hela landet finns enbart omkring 170 farmar, och dessa sysselsätter få personer utöver ägarna själva.

Dessa fakta sammantagna leder till att beslut om att snarast avveckla pälsdjursnäringen bör fattas.

När det gäller utredningens synpunkter om det etiska perspektivet, d v s om djur bör födas upp enbart för pälsens skull vore det minst lika rimligt med ett annat ställningstagande än det utredaren kommer fram till. Människan har behov av djur både som föda och i viss mån för att klä sig. Dock måste det ses som en avsevärd skillnad att hålla tamboskap och att hålla vilda djur i fångenskap för skinnets skull. I Storbritannien har man kommit till slutsatsen att det är förbjudet att hålla djur med huvudsyfte att avliva dem för skinnets skull. Det är inte rimligt att djur ska få användas till vilka syften som helst. Detta är en debatt som bör föras även i Sverige.

Konsumentförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 december 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Med pälsdjursnäringen avses i Sverige uppfödning av mink och chinchilla för skinnändamål. Utredningens uppdrag var att redogöra för vad som behövs för att förändra pälsdjursnäringen så att djurskyddslagen uppfylls samt att belysa konsekvenserna av en avveckling av andra än rent djurskyddsmässiga skäl.

Utredningen konstaterar att all forskning visar att minkarna uppvisar ett stereotypt beteende p g a den nuvarande burmiljön och vissa utfodringsrutiner. Problem för chinchilla föreligger inte. Det finns som utredningen uttrycker det "*indikationer om att minknäringen inte uppfyller djurskyddslagen för närvarande, men att den möjligt kan att komma uppfylla lagen i framtiden.*"

I Danmark och Norge ses minknäringen över och krav på bättre välfärd för djuren har ställts. I Storbritannien är det förbjudet att hålla djur för skinnets skull. I Italien har man beslutat att minkar ska ha tillgång till simvatten från och med 2008.

Enligt utredningens förslag ska minknäringen ges en kort tid – fram till 2010- för att förändra förhållanden med för små burar och för lite mat. Om näringen inte klarar av att få ner minkarnas stereotypa beteende till en acceptabel nivå bör minknäringen läggas ner helt eller delvis. Detta ska bedömas av det djurskyddsråd som ska knytas till den nya djurskyddsmyndigheten anser utredningen.

När det gäller den etiska bedömningen, att pälsdjursnäringen borde läggas ned på grund att det är oacceptabelt att hålla djur för att producera skinn, framhåller utredningen att *"ett förbud mot pälsdjursnäringen grundat på etiska skäl avseende djurhållningens syfte skulle innebära en nyhet i svensk rätt."* I djurskyddslagen finns ingen reglering om för vilket ändamål det är tillåtet att hålla djur. Om djurskyddet är godkänt går det alltså inte att förbjuda pälsnäringen av andra skäl med gällande lagstiftning. Men som utredningen påpekar är det ett aktivt val konsumenterna gör – att bära päls eller inte.

Många affärer (t.ex. HM, Intersport, KappAhl, JC, MQ, Lindex) har anslutit sig till Förbundet djurens rätts regler för pälsfria butiker. Det innebär att pälsprodukter från djur som fötts upp endast för skinnet inte får köpas in, säljas eller marknadsföras.

Förvaltningens förslag

Understryka utredningens slutsatser om att pälsnäringen på egen hand och snabbt måste komma tillrätta med missförhållanden inom minkuppfödningen. Om näringen inte lyckas fram till 2010 bör näringen läggas ner.

Konsumentnämnden ser mycket positivt på det arbete som frivilligorganisationer och delar av handeln gör för att informera konsumenterna om hur olika skinnprodukter producerats.

Näringslivsnämnden beslutade den 2 december 2003 att överlämna och återropa näringslivskontorets tjänsteutlåtande som svar på remiss till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Torsten Sandgren* (v), *Thomas Ehrnström* (v), *Mehmet Kaplan* (mp) och *Fredrik Lann* (mp) med hänvisning till nedanstående yrkande.

Att avslå näringslivskontorets yttrande

Samt att därutöver anföras:

Det är missvisande, att som näringslivskontoret påstår att pälsdjursnäringen är en "viktig näring". Det finns enbart omkring 170 pälsfarmar i hela landet. De sysselsätter ett försumbart antal anställda utöver de ägande farmarna själv. På sin höjd kan man om branschen säga att den spelar en viss ekonomisk roll, men även det endast regionalt. Slutligen det finns inte någon pälsdjursfarm i Stockholms stad och staden skulle därför inte beröras av ett eventuellt förbud.

Näringslivskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 november 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

I debatten om pälsdjursnäringen har två argument förts fram som skulle utgöra skäl för att förbjuda den. Det ena är att pälsdjursnäringen inte skulle uppfylla den gällande djurskyddslagen. Det andra argumentet för en nedläggning av pälsdjursnäringen skulle vara att syftet med uppfödningen, produktion av skinn, av etiska skäl skulle vara oacceptabelt. Utredningen anser att det för närvarande saknas skäl att avveckla pälsdjursnäringen.

Näringslivskontoret anser att det är viktigt att innan man beslutar om att förbjuda näringen har tillräckligt med beslutsunderlag som stöder nedläggning. För vissa regioner är näringen betydande och det skulle få stora ekonomiska konsekvenser med ett förbud.

Bakgrund

I debatten om pälsdjursnäringen har två skilda argument förts fram som skulle utgöra skäl för att förbjuda den. Det ena är att pälsdjursnäringen inte skulle uppfylla den gällande djurskyddslagen. Det andra argumentet för en nedläggning av pälsdjursnäringen skulle vara att syftet med uppfödningen, produktion av skinn, av etiska skäl skulle vara oacceptabelt.

Den sammantagna slutsatsen blir att det finns indikationer om att minknäringen inte uppfyller djurskyddslagen för närvarande, men att den efter förändringar i verksamheten kan komma

att uppfylla lagen i framtiden.

Utredningens slutsats om chinchilla är att chinchillanäringen efter Jordbruksverkets föreskrifter skulle uppfylla djurskyddslagen. Några ytterligare åtgärder framstår inte som nödvändiga. Därmed betyder att utredningen anser att det för närvarande saknas skäl att avveckla pälsdjursnäringen.

Det är viktigt att notera att ansvaret för att förbättra förhållandena för minkarna vilar på minknäringen. Man utgår också från att det ligger i näringens intresse att se till att indikationerna om att djurskyddslagen inte är uppfylld upphör. Utredningen anser att näringen skall läggas ner om inte förbättringar sker. Utredningen menar också att en nedläggning skulle medföra mycket stora ekonomiska konsekvenser för minknäringen.

Förvaltningens förslag

Pälsdjursnäringen är naturligtvis en viktig näring för de regioner där den bedrivs. Det är därför viktigt att ta fram ett omfattande beslutsunderlag innan man beslutar om näringen följer djurskyddslagen eller ej och riskerar att förbjudas. Idag har utredningen inget sådant material som stöder en avveckling. Näringslivskontoret stöder utredningens uppfattning att det är viktigt att lägga ansvaret för förbättringar på näringen själv men samtidigt att det är rimligt att ge företagen en frist på ca 5 år för att ytterligare kunna förbättra situationen för djuren.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 12 december 2003 att

tillstyrka förslaget i betänkandet

förorda att de sju av Jordbruksverket föreslagna förbättringsåtgärderna föreskrivs snarast.

Reservation anfördes av ledamöterna *Magnus Hellström* (m) och *Katarina Larsson* (m) samt tjänstgörande ersättaren *Ulf Linder* (m) med hänvisning till följande.

Nämnden beslutar att

1. i huvudsak tillstyrka förslaget i betänkandet
2. avslå förvaltningens förslag till beslut
3. därutöver anför följande.

Sverige har en lång historia av en sund djurhållning där djurens välbefinnande alltid har värnats. Det svenska jordbruket har varit föregångare på många områden när det gäller en sund och hänsynsfull djurhållning, något som också framhålls i marknadsföring och reklam. De svenska konsumenterna verkar efterfråga produkter som framställs på etiskt försvarbart sätt.

I de allra flesta fall är detta en utveckling som även pälsnäringen varit en del utav. Som en del av landsbygdens näringsverksamhet har pälsnäringen vidtagit åtgärder och anpassat sig för att möta konsumenter och samhällets krav på en sund djurhållning.

Vi anser att det är av största vikt att djurhållning sker på ett moraliskt försvarbart sätt. Det är oerhört viktigt att djuren ges ökade möjligheter att bete sig naturligt. Samtidigt måste utvecklingen av förhållandena inom pälsnäringen vara av sådan art att näringen inte upphör att fungera praktiskt.

För oss är det viktigt att framhålla att landsbygdens olika möjligheter till näringsverksamhet måste skyddas och pälsnäringen är en del av landsbygdens olika näringar. Vi betraktar jordbruk och djurhållning som viktiga basnäringar.

Slutligen vill vi betona att vi anser att det är av största vikt att djuren behandlas väl men vi tycker också att det är lika naturligt att hålla pälsdjur som att hålla höns, kossor, hästar, hundar, får, getter, strutsar, laxar, kräftor, grisar osv.

Reservation anfördes av *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Nämnden beslutar att som svar på remissen

- 1 uttala att uppfödning av mink för pälsframställning snarast ska avvecklas
- 2 därutöver anför följande

I utredningen framkommer att minkuppfödarna har haft många år på sig att förbättra förhållandena för de djur som uppföds för pälsstillverkning. Det framkommer också att djuren inte har möjlighet att bete sig naturligt enligt de ramar djurskyddslagsstiftningen satt upp. I utredningen framkommer också följande: "Redan 1990 fann Sveriges Veterinärmedicinska sällskap att minkar i alltför stor utsträckning utförde stereotyper. Trots detta har burmiljön varit i stort oförändrad under lång tid. Det innebär att minknäringen självt inte arbetat för en utveckling för att minska stereotypierna." Denna historik-beskrivning måste vändas mot näringsutövarna när man ser till deras vilja att framgent leva upp till djurskyddslagen. Därför anser vi att det inte är rimligt att ge ytterligare frister utan i stället avveckla denna uppfödning av vilda djur.

Därutöver finns också ett samhällsintresse av att upphöra med pälsdjursuppfödning av etiska skäl, vilket framkommer genom den stora uppmärksamhet som pälsnäringen fått i media de senaste åren. Det finns i dag många företag inom beklädnadsbranschen som inte tar in produkter som innehåller skinn. I Storbritannien har man kommit till slutsatsen att det är förbjudet att hålla djur med huvudsyfte att avliva dem för skinnets skull. Detta är en debatt som man bör ta konsekvenserna fullt ut av även i Sverige.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten *Rolf Brattström* (v) enligt följande.

Det är bra att lagstiftningen som reglerar pälsdjurshållningen skärps så att djurens välbefinnande förbättras. Om förbättringsåtgärderna inte leder till acceptabel miljö - att stereotypierna försvinner - bör verksamheterna upphöra.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 25 november 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Betänkandet har föregåtts av ett antal rapporter; Sveriges Veterinärmedicinska sällskap (1990), Sveriges Veterinärmedicinska sällskap (1996), EU-rapport (2001) och Jordbruksverkets rapport (2002).

Regeringen beslutade 2002-05-02 att tillkalla en särskild utredare för att utreda två olika handlingsvägar när det gäller pälsdjurnäringen i Sverige. Utredaren skulle dels redogöra för konsekvenserna av att, med utgångspunkt i Jordbruksverkets rapport, förändra pälsdjurshållningen så att djurskyddslagen till fullo är uppfylld, dels belysa konsekvenserna av en avveckling av andra än rent djurskyddsmässiga skäl.

Det finns ingen pälsdjurshållning inom Stockholms stad och följaktligen bedriver förvaltningen ingen tillsyn på nämnda anläggningar. Pälsdjurnäringens vara eller icke vara har dock rönt stor uppmärksamhet under de sista åren, inte minst genom aktioner av olika djurrättsaktivister och utredningen bedöms därför vara av ett allmänt intresse.

En sammanfattning av utredningens betänkande bifogas.

Till betänkandet har fogats ett särskilt yttrande.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att problemställningarna kring pälsdjursuppfödning är väl analyserade i utredningen och finner följande delar viktiga ur djurskyddssynpunkt.

Ur djurskyddssynpunkt är frågan om pälsdjursuppfödningen uppfyller djurskyddslagens 4 §. Denna paragraf säger att "Djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt".

Utredningen påtalar på ett tydligt sätt behovet av forskning om minkens beteendebestov. Framför allt är frågan om tillgången till sim- och badvatten är ett biologiskt behov, vilket påtalats i EU-rapporten (2001) och Jordbruksverkets rapport (2002), viktig att få klarhet i. Om tillgång till sim- och badvatten är ett biologiskt behov uppstår svårigheter att lösa inhyssningen på ett hygieniskt och även ekonomiskt acceptabelt sätt. En kontinuerlig utvärdering av forskningsresultaten är viktig.

Trots att det påvisades redan 1990 (Sveriges Veterinärmedicinska sällskap) att det i stor utsträckning förekom stereotypier hos minkar (stereotypier är upprepade monotona rörelser som syftar till att bemästra stress) har näringen inte gjort något för att förbättra situationen. Detta gör att det krävs ett stort engagemang från näringen för att visa att man nu är villiga att arbeta för att uppfylla djurskyddslagen.

Förvaltningen delar utredningens synpunkt när det gäller det etiska perspektivet, det vill säga att vid ett ställningstagande om pälsdjur bör djurskyddet vara i förgrunden och etiska aspekter i bakgrunden. Att i det här fallet lagstifta på etiska grunder blir en alltför subjektiv bedömning. Framför allt blir det ett problem med gränsdragning. Pälsdjuren föds upp för pälsens skull och denna betraktas som en lyxvara. Man kan fråga sig om detta principiellt skiljer sig från uppfödning av sportdjur som till exempel travhästar och kapplöpningshundar.

Förvaltningen anser också att vissa åtgärder kan införas relativt snart. Utredningen påtalar detta men detta kan förtydligas. De sju förbättringsåtgärderna som föreslås i Jordbruksverkets rapport bör införlivas i Jordbruksverkets föreskrifter med adekvata ikraftträdandedatum. Som bieffekt kommer dessa då att beaktas likvärdigt över landet vid den tillståndsprövning som kommuner/tillsynsmyndigheter genomför.

Även chinchillanäringen borde utvärderas efter att de nya föreskrifterna tillämpats en tid. Detta eftersom EU-rapporten och näringens uppfattning om vad som är genomförbart skiljer sig åt, framför allt med avseende på burstorleken.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser Miljöförvaltningen att Pälsdjursnäringens utredningens betänkande ger en bra beskrivning av problematiken kring uppfödning av pälsdjur. Utredningen påtalar behovet av forskning om minkars beteendebestov och tydliggör orsakerna till varför djurskyddslagstiftningen eventuellt inte är uppfylld idag, samt ger konstruktiva förslag till åtgärder.

Sammanfattning av SOU 2003:86

Djurens välfärd och pälsdjursnäringen.

Betänkande av Pälsdjursnäringens utredning

Förkortad version av betänkandets sammanfattning

Uppdraget

I debatten om pälsdjursnäringen har två skilda argument förts fram som skulle utgöra skäl för att förbjuda den. Det ena är att pälsdjursnäringen inte skulle uppfylla den gällande djurskyddslagen. Det som ifrågasätts är om näringen uppfyller 4 § djurskyddslagen. Enligt denna skall djuren ges möjlighet att bete sig naturligt. Det andra argumentet för en nedläggning av pälsdjursnäringen skulle vara att syftet med uppfödningen, produktion av skinn, av etiska skäl skulle vara oacceptabelt.

Bakgrund

Med pälsdjursnäringen avses i Sverige uppfödning av mink och chinchilla för skinnändamål. Det finns ca 180 minkfarmer i Sverige med en total omsättning om ca 360 miljoner kronor om året. Chinchillanäringen är betydligt mindre med ca 15 chinchillafarmer och en total omsättning om ca 1,5 miljoner kronor om året.

Den vilda minken är ett rovdjur och ett solitärt djur. De vuxna djuren lever ensamma i ett revir som är 1-6 km långt. Minken vistas den mesta tiden i lyor. Den har funnits i fångenskap under ca 80 år. I Sverige hålls minkar i nätburar som är minst 40*30*80 cm. Det finns en lya i varje bur. Sedan 1990 finns ett flertal rapporter om pälsdjur (Sveriges Veterinärmedicinska sällskap 1990,1996; EU-rapporten 2001 och Jordbruksverket 2002). I rapporterna finns en enighet om att minkarna uppvisar ett stereotypt beteende i alltför hög utsträckning. Ett stereotypt beteende är upprepade monotona rörelser som syftar till att bemästra stress. Beteendet indikerar att 4 § djurskyddslagen inte är uppfylld för minkar. I Jordbruksverkets rapport efterfrågas ett system som tillgodoser minkars behov av sim- och badvatten. Det nuvarande kunskapsläget ger dock inte stöd för en slutsats om att simning är ett biologiskt beteendebestånd hos minkar. Jordbruksverket har i sin rapport föreslagit en rad förbättringsåtgärder för att minska antalet stereotypier. Dessa är följande.

att inte dela valpkullarna före åtta veckors ålder

att ge minken fri tillgång till dricksvatten

att anpassa fodret så att det kan ges i fri tillgång året om

att ge foder med grov struktur

att ge minken möjlighet till vistelse med artfränder i större utrymmen med tillgång till fler bolådor, avsatser, gömställen och tunnlar

att ge honor med valpkullar möjlighet till viss avskildhet

att anläggningarna byggs på ett sådant sätt att djuren ges möjlighet att upprätthålla s.k. termisk komfort.

För hållande av chinchilla för pälsproduktion har Jordbruksverket fattat beslut om nya föreskrifter. Majoriteten av föreskrifterna har sin grund i Europarådets rekommendationer.

Slutsatser

När det gäller pälsdjursnäringens anpassning till djurskyddslagen har utredningen funnit att minkarna i alltför hög grad utövar stereotypier. Beteendet indikerar att 4 § djurskyddslagen inte är uppfylld för minkar. Minknäringen har inte själva arbetat för en utveckling för att minska stereotypierna. Detta gör att utredningen föreslår en relativt kort tid för näringen att förbättra förhållandena för minkarna. Under denna tid skall forskning och kontinuerlig utvärdering ske.

Om inte förhållandena vad avser efterlevnaden av 4 § djurskyddslagen förbättras bör minknäringen läggas ner.

Utredningens slutsats om chinchilla är att chinchillanäringen efter anpassning till Jordbruksverkets föreskrifter skulle uppfylla djurskyddslagen.

En nedläggning av pälsdjursnäringen av etiska skäl finner utredningen icke aktuell. En avgörande faktor ur etiskt perspektiv är att päls är ett lyxföremål. Detta är dock en i hög grad subjektiv värdering. Det är enligt utredningen tveksamt om det är lämpligt att lagstifta med sådana subjektiva värderingar som grund. Detta skulle även innebära en nyhet i svensk rätt.

Utredningen anser att det för närvarande saknas skäl att avveckla pälsdjursnäringen. Trots detta har de utvecklat hur en avveckling skulle kunna gå till eftersom det ingick i uppdraget. Vid en avveckling på grund av att näringen inte klarar den redan gällande djurskyddslagens krav skulle de som drabbas av ett förbud sannolikt inte vara berättigade till ersättning. Däremot är det tveksamt om grundlagen medger ett förbud mot pälsdjursnäringen av skäl som grundar sig på djurhållningens syfte. Ett sådant förbud skulle i vart fall kräva att de drabbade skulle tillerkännas ersättning.

Utredningens förslag

Utredningen har utifrån dagens kunskapsläge dragit den slutsatsen att chinchillanäringen framöver kommer att uppfylla djurskyddslagen.

Djurhållningen för minkar måste bättre anpassas till djurens behov och ge dem utökad möjlighet på sätt som anges i 4 § djurskyddslagen att bete sig naturligt. Ansvaret för att förbättra förhållandena för minkarna vilar på minknäringen. Utredningens slutsats är att en förutsättning för att minknäringen kan anpassas till djurskyddslagen är att forskningsprojekt om minkarnas beteende kommer till stånd. Den målsättning utredningen anser att minknäringen skall ha uppfyllt är att det stereotypa beteendet ska ligga på en acceptabel nivå 2010. Om så inte har skett bör minknäringen helt eller delvis läggas ner.

Särskilt yttrande

Till utredningen har fogats ett särskilt yttrande. I yttrandet anges att pälsdjursnäringen i första hand bör avvecklas av etiska skäl. Även miljöeffekter (närlingsläckage till mark och vatten från gödsel, kemikalieanvändning, fodret reserveras för pälsdjur i stället för energjämdamål och att förrymda minkar stör fågellivet) och djurskyddsskäl motiverar enligt det särskilda yttrandet en avveckling av pälsdjursnäringen.

Övrigt

Betänkandet finns att läsa i sin helhet på:

http://jordbruk.regeringen.se/propositionermm/sou/pdf/sou2003_86.pdf